EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 14.3.2018.
COM(2018) 250 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI UN PADOMEI

Progresa ziņojums par to, kā tiek īstenota Eiropas programma migrācijas jomā

1. IEVADS

Eiropas programma migrācijas jomā joprojām veido visaptverošu satvaru ES darbam migrācijas jautājumu risināšanā. Pasākumi visās programmas būtiskākajās darba jomās virzās uz priekšu, taču ar migrāciju saistītās problēmas un spiediens joprojām ir ļoti liels, ņemot vērā ģeopolitisko nestabilitāti un ilgtermiņa demogrāfiskās un sociālekonomiskās tendences Eiropas kaimiņvalstīs un citur pasaulē.

Šajā ziņojumā ir sniegts pārskats par progresu un norisēm visās darba jomās, tostarp bērnu aizsardzības jomā[1], kopš Komisijas pēdējā ziņojuma 2017. gada novembrī[2]. Tajā ir arī izvērtēts progress, kas panākts atbilstoši Komisijas ceļvedim uz vienošanos par visaptverošu pasākumu paketi migrācijas jomā līdz 2018. gada jūnijam, ar kuru ES vadītāji iepazīstināti 2017. gada decembra sanāksmē[3]. Tas atspoguļo šā darba plašo tvērumu un nepieciešamību turpināt intensīvus ES centienus visās jomās.

Visbeidzot, šajā ziņojumā ir arī noteiktas būtiskākās darbības, kas ir nepieciešamas, lai nodrošinātu ES reakcijas iedarbīgumu, jo īpaši nepieciešamība pēc papildu finansiāla ieguldījuma no dalībvalstu un ES puses, lai atbalstītu ES darbības migrācijas ārējās dimensijas jomā.

2. STĀVOKLIS GALVENAJOS MIGRĀCIJAS MARŠRUTOS

Stāvoklis migrācijas jomā 2017. gadā kļuva stabilāks, taču joprojām bija problemātisks. 2017. gadā konstatēti gandrīz 205 000 neatbilstīgas robežšķērsošanas gadījumi, un tas ir kopumā par 28 % mazāk nekā 2014. gadā pirms krīzes[4]. Tomēr situācija ir nestabila, un 2018. gadā visos migrācijas maršrutos turpinās darbs pie tā, lai saglabātu lejupejošu tendenci. Tajā pašā laikā spiediens uz valstu migrācijas sistēmām saglabājas augstā līmenī, lai arī tas samazinās. 2017. gadā ES tika iesniegti 685 000 patvēruma pieteikumu (samazinājums par 43 % salīdzinājumā ar 2016. gadu), 160 000 no tiem iesniedza bērni[5], un dalībvalstis izdeva gandrīz miljonu pirmās instances lēmumu par patvēruma piešķiršanu vai atteikumu[6].

[1] COM(2017) 211 final, 12.4.2017. Komisija regulāri tiešsaistē atjauninās pārskatu par progresu, kas panākts, īstenojot Paziņojumā par bērnu aizsardzību migrācijas apstākļos izklāstītos pasākumus: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/rights-child/children-migration_en.

[2] COM(2017) 669 final,15.11.2017.

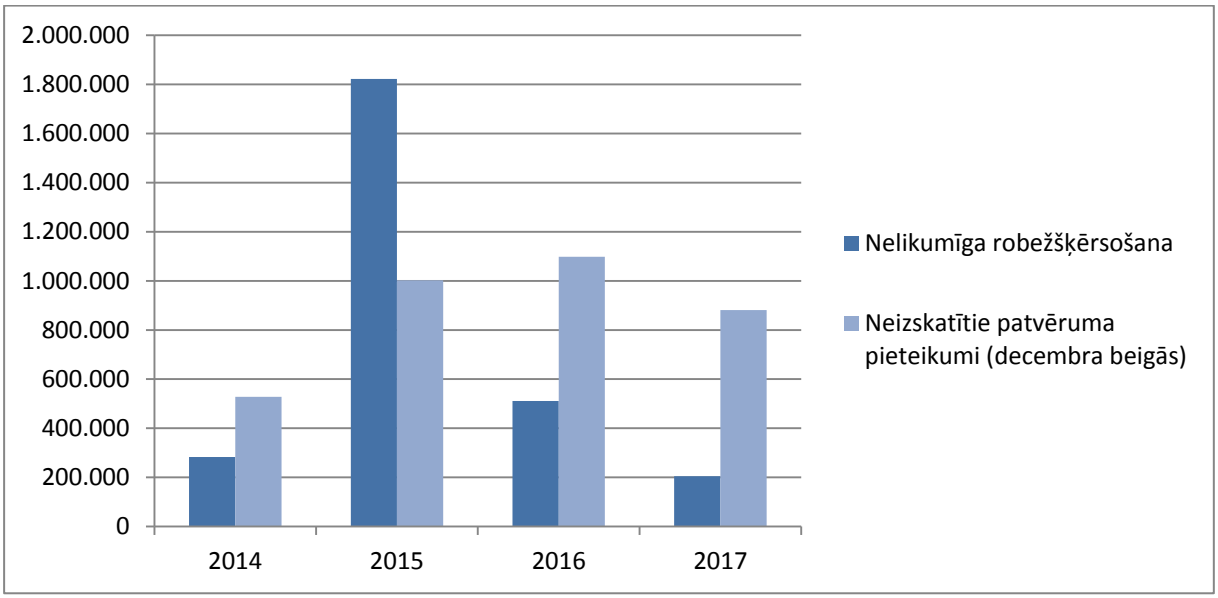
[3] COM(2017) 820 final, 7.12.2017.

[4] Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras dati.

[5] ANO Bērnu fonda *UNICEF* dati.

[6] Eiropas Patvēruma atbalsta biroja dati.

Atklātie nelikumīgas robežšķērsošanas gadījumi uz ES ārējās robežas un neizskatītie patvēruma pieteikumi gada beigās no 2014. līdz 2017. gadam 28 ES dalībvalstīs

Datu avots: Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (dati par atklātajiem nelikumīgas robežšķērsošanas gadījumiem) un *Eurostat* (dati par neizskatītajiem patvēruma pieteikumiem). Piezīme: datos par neizskatītajiem patvēruma pieteikumiem nav iekļauti dati par Spāniju un Kipru, jo tie nav pieejami.

Vidusjūras austrumdaļas maršruts

Vidusjūras austrumdaļas maršrutā attiecībā uz migrācijas apjomu turpinājās tendence, kas ir vērojama kopš ES un Turcijas paziņojuma 2016. gada martā. 2017. gadā kopumā pa Vidusjūras austrumdaļas maršrutu ieradās 42 319 migranti, 2016. gadā tie bija 182 227 migranti[7]. 2018. gadā līdz 6. martam tika reģistrēti 3 126 ierašanās gadījumi **Grieķijas salās** salīdzinājumā ar 2 689 gadījumiem tajā pašā laikposmā 2017. gadā[8]. Ir nelielas izmaiņas lielāko migrantu grupu īpatsvarā pēc valstspiederības. 2017. gadā trīs lielākās grupas pēc valstspiederības veidoja Sīrijas (40 %), Irākas (19 %) un Afganistānas (11 %) valstspiederīgie, bet 2018. gadā līdz šim īpatsvars ir nedaudz mainījies, proti, Sīrijas valstspiederīgie veidoja 32 %, Irākas — 27 %, un Afganistānas — 13 % no migrantiem.

Lai gan tādu gadījumu skaits, kad personas šķērsojušas robežu, lai no Turcijas nokļūtu Itālijā, Kiprā, Bulgārijā un Rumānijā, ir bijis neliels, tādu gadījumu skaits, kad personas neatbilstīgi šķērso **sauszemes robežu**, lai no Turcijas nokļūtu **Grieķijā**, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir pieaudzis. Šādu robežšķērsošanas gadījumu skaits 2017. gadā pieauga gandrīz par 80 % salīdzinājumā ar 2016. gadu un sasniedza 5 500 gadījumu, bet 2018. gadā līdz 4.–5. martam tika atklāti 838 šādi gadījumi (tajā paša laikposmā 2017. gadā tas bija 291 gadījums). Jānorāda, ka lielāko daļu šo robežšķērsošanas gadījumu (vairāk nekā 50 %) veido gadījumi, kad robežu šķērsojuši Turcijas valstspiederīgie.

Rietumbalkānu maršruts

Attiecībā uz Rietumbalkānu maršrutu 2018. gadā saglabājās relatīvas stabilitātes tendence, kāda tā bija arī 2017. gadā. Lai padarītu neatbilstīgu tranzītu pa Rietumbalkānu maršrutu vēl sarežģītāku, turpinājās pastiprināta robežkontrole un ES dalībvalstu, ES aģentūru un

[7] Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras dati.
[8] Grieķijas policijas dati.

Rietumbalkānu valstu saskaņota sadarbība. Tomēr pastiprinātas kontroles galvenajos maršrutos var veicināt jaunu maršrutu attīstību vai migrācijas plūsmu pārvirzīšanos. Tās var izraisīt arī kontrabandas tīklu pielāgošanos un jaunu darbības metožu izmantošanu, tostarp tādas tehnikas izmantošanu, kas pakļauj migrantus lielākam riskam, lai saglabātu kontrabandistu peļņas daļu. Tādēļ ir jāturpina centieni uzraudzīt situācijas attīstību un sadarboties cīņā pret kontrabandistiem.

Vairākums uz ES ārējās robežas atklāto nelikumīgas robežšķērsošanas gadījumu tika reģistrēts uz robežas ar Serbiju. Ir arī signāli, ka caur Albāniju, Melnkalni un Bosniju un Hercegovinu attīstās papildu maršruts uz Horvātiju un Slovēniju. Ir būtiska arī pastāvīga uzraudzība, ņemot vērā, ka tiek atklāts arvien vairāk gadījumu, kad Irānas valstspiederīgie mēģina nokļūt ES caur Rietumbalkānu valstīm. Pēdējos mēnešos pieauga reģistrētais mēģinājumu skaits, un tas sakrīt ar Serbijas lēmumu atļaut bezvīzu ieceļošanu Irānas pilsoņiem. Vairākums mēģinājumu nelikumīgi iekļūt ES tika reģistrēti gaisa satiksmē no Belgradas, kad personas izmantoja viltotus vai krāpnieciskā veidā iegūtus dokumentus. Visbeidzot, ir rūpīgi jāuzrauga migrācijas apjoms no Rietumbalkānu valstīm uz Grieķiju, jo 2017. gadā ievērojami pieauga atklāto plūsmu no Albānijas uz Grieķiju apjoms, kaut gan kopumā tas ir neliels[9].

Vidusjūras centrālās daļas maršruts

Balstoties uz partnerības satvaru migrācijas jomā[10] un Maltas deklarāciju[11], Komisija ir veltījusi īpašu uzmanību migrācijas plūsmu pārvaldībai Vidusjūras centrālās daļas maršrutā. Tomēr cilvēki, lai nonāktu Eiropā, joprojām jūru visbiežāk šķērso šajā maršrutā, neraugoties uz to, ka kopš 2017. gada jūlija vidus ir ievērojami samazinājies to gadījumu skaits, kad cilvēki ierodas no Lībijas. Itālijā 2017. gadā pa šo maršrutu ieradās 119 369 personas, un tas ir samazinājums par 34 % salīdzinājumā ar 2016. gadu. Līdz 2018. gada 6. martam kopš gada sākuma tika reģistrēti 5 457 ierašanās gadījumi, proti, aptuveni par 65 % mazāk nekā tajā pašā laikposmā 2017. gadā. Pa šo maršrutu ieradušos migrantu sadalījums pēc valstspiederības līdz šim 2018. gadā ir ievērojami mainījies — lielākās grupas veido Eritrejas (24 %), Tunisijas (20 %) un Nigērijas (6 %) valstspiederīgie, bet 2017. gadā lielākās grupas veidoja Nigērijas (15 %), Gvinejas (8 %) un Kotdivuāras (8 %) valstspiederīgie.

Turpina ievērojami palielināties to personu skaits, kas no Tunisijas dodas uz Itāliju, proti, 2018. gadā līdz šim aptuveni 20 % (visu valstspiederību) personu nāca no Tunisijas.

2017. gadā sāka samazināties jūrā bojāgājušo personu skaits, un šī tendence turpinās arī 2018. gadā. Kopš 2016. gada 1. februāra vairāk nekā 286 300 migrantu ir izglābts ES operācijās, kas veiktas Itālijas krasta apsardzes atbalstam. Starptautiskā Migrācijas organizācija ziņoja, ka Lībijas krasta apsardze Lībijas teritoriālajos ūdeņos 2017. gadā ir izglābusi vairāk nekā 20 300 migrantu, un 2018. gada janvārī — vairāk nekā 2 000 migrantu, ko veicināja tas, ka Itālija apmācīja apkalpes locekļus un pēc tam atdeva atpakaļ kuģus. Taču šis maršruts joprojām ir ļoti bīstams, jo īpaši tādēļ, ka kontrabandisti pielāgoja savas darbības tādā veidā, ka migranti ir vairāk pakļauti riskam. Tiek lēsts, ka 2017. gadā jūrā gājušas bojā vai pazudušas 2 853 personas, proti, par 38 % mazāk nekā 2016. gadā[12]. Meklēšanas un

[9] No 2017. gada janvāra līdz novembrim tas pieauga par 25 % salīdzinājumā ar to pašu laikposmu 2016. gadā (avots: Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra).

[10] COM(2016) 385 final, 7.6.2016.

[11] http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/.

[12] Avots: Starptautiskās Migrācijas organizācijas (*IOM*) projekts "*Missing migrants*" (https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean).

glābšanas operācijas ir tikušas veiktas arī tuksnesī Nigērā: 2017. gadā vairāk nekā 2 000 migrantu ir nogādāti drošībā, un 1 000 no tiem — kopā ar Starptautisko Migrācijas organizāciju veiktās meklēšanas un glābšanas operācijās.

Vidusjūras rietumdaļas / Atlantijas okeāna maršruts

To personu skaits, kas ierodas pa Vidusjūras rietumdaļas / Atlantijas okeāna maršrutu, 2017. gada jūnijā sāka pieaugt, un šī tendence turpinās. 2017. gadā pa šo maršrutu Spānijā ieradās 28 349 migranti, bet 2016. gadā šis skaits bija vairāk nekā uz pusi mazāks. Tas bija saistīts ar arvien lielāku mēģinājumu skaitu pa sauszemes ceļiem iekļūt Spānijas autonomajās pilsētās Seūtā un Meliljā, pa jūras ceļiem nokļūt no Marokas un Alžīrijas un ar gaisa satiksmi — no Dakāras un Kasablankas lidostām. Kopējais Spānijā ieradušos personu skaits (pa Vidusjūras rietumdaļas maršrutu, Atlantijas okeāna maršrutu un caur Seūtu un Melilju) 2018. gadā līdz 4. martam bija 3 804 personas, un tas ir gandrīz par 17 % vairāk nekā tajā pašā laikposmā 2017. gadā (3 260 personas)[13]. Lielākās migrantu grupas, kas 2018. gadā reģistrētas, nelikumīgi šķērsojot robežu šajā maršrutā, veido Gvinejas (17 %), Marokas (17 %), Mali (15 %), Kotdivuāras (13 %) un Gambijas (7 %) valstspiederīgie. 2017. gadā lielākās grupas veidoja Marokas (21 %), Alžīrijas (18 %), Kotdivuāras (14 %), Gvinejas (13 %) un Gambijas (11 %) valstspiederīgie.

3. ES ATBALSTS MIGRĀCIJAS PĀRVALDĪBAI

Vidusjūras austrumdaļas maršruts— atbalsts Grieķijai un Bulgārijai

ES atbalsta dalībvalstīm galvenais elements joprojām ir **karsto punktu** pieeja. Neraugoties uz progresu, kas panākts saistībā ar apstākļu uzlabošanu esošajās uzņemšanas vietās, Grieķijas karstajos punktos pieejamo uzņemšanas vietu skaits joprojām nav pietiekams. 8. martā salās atradās 12 926 migranti (10 020 no tiem — karstajos punktos), un tas ievērojami pārsniedz oficiāli pieejamo vietu skaitu, kas ir mazāks par 8 000. Ir īstenoti centieni palielināt uzņemšanas vietu skaitu un nodrošināt, ka centri tiek pienācīgi aprīkoti ziemas apstākļiem. Morijā ir ierīkotas 60 jaunas dzīvojamās vienības, tādējādi nodrošinot 700 papildu vietas. Kosā un Lerā apstākļi ir uzlabojušies. Tomēr lielas problēmas joprojām rada vietējo iestāžu spēja nodrošināt vietu papildu uzņemšanas un pirmsizraidīšanas vienību ierīkošanai. Grieķijas iestādēm būtu arī jārod tūlītējs risinājums, lai valsts programmas ietvaros nodrošinātu tulkošanas pakalpojumus salās.

Vispārīgāk runājot, kontinentālajā daļā un salās pastāvīgi trūkst pienācīgu patvēruma vietu nepavadītiem nepilngadīgajiem. Grieķijas iestādēm būtu jāpaātrina process, lai ar ES finansiālu atbalstu visā Grieķijā izveidotu 2 000 papildu uzņemšanas vietu nepavadītiem nepilngadīgajiem. Ir norīkotas bērnu aizsardzības grupas, kuras tiek apmācītas visos karstajos punktos Grieķijā, un tā ir daļa no plašākiem centieniem saskaņā ar Komisijas 2017. gada aprīļa paziņojumu noteikt par prioritāti migrācijas apstākļos esošu bērnu vajadzības.

Lai sasniegtu jūtamus un noturīgus rezultātus, Grieķijas iestādēm ir pastāvīgi jāuzrauga visi šie pasākumi.

[13] Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras dati. Dati par 2018. gada janvāri un februāri ietver ierašanos pa Vidusjūras rietumdaļas maršrutu pa jūras ceļiem un pa Atlantijas okeāna maršrutu.

Saskaņā ar 2018. gada 7. marta datiem no Grieķijas ir **pārceltas** 21 847 personas, tostarp 513 nepavadīti nepilngadīgie. Grieķijā joprojām ir 149 pieteikuma iesniedzēji, kuriem ir tiesības uz pārcelšanu, bet kuri vēl ir jāpārceļ, tostarp 32 nepavadīti nepilngadīgie[14].

ES turpina sniegt ievērojamu **finansiālu atbalstu Grieķijai**, lai risinātu ar migrāciju saistītās problēmas. Papildus EUR 561 miljonam, kas ir pieejams valsts programmu 2014.–2020. gadam ietvaros, Komisija kopš 2015. gada sākuma ir piešķīrusi EUR 393 miljonus ārkārtas palīdzības veidā. Turklāt no Ārkārtas atbalsta instrumenta[15] līdz šim 2016.–2017. gadā ir piešķirti vairāk nekā EUR 440 miljoni un 2018. gadā ir pieejami papildu EUR 198 miljoni. 2017. gada decembrī izstrādātajā finanšu plānā 2018. gadam ir konstatētas būtiskas vajadzības, un tas veicinās pakāpenisku pāreju no ārkārtas finansējuma izmantošanas uz to līdzekļu izmantošanu, kas ir piešķirti Grieķijas valsts programmu ietvaros.

ES iemaksa EUR 24 miljonu apmērā Starptautiskās Migrācijas organizācijas īstenotajā atbalstītas brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas programmā 2017. gadā ir palīdzējusi 5 656 migrantiem, tostarp 1 683 migrantiem no salām, atgriezties savā izcelsmes valstī. 2018. gadā līdz 1. martam tā palīdzēja atgriezties mājās 760 migrantiem, tostarp 242 migrantiem no salām. Sadarbībā ar ANO Bēgļu aģentūru ES arī finansē lielu programmu uzņemšanas vietu skaita palielināšanai kontinentālajā daļā, īstenojot īres programmu, kuras mērķis ir panākt, ka līdz 2018. gada vidum kontinentālajā daļā ir iespējams izmitināt līdz 25 000 cilvēku, kas ir papildus 2 000 vietu, kuras ir pieejamas salās īrēto mājokļu programmas ietvaros. Šie apjomi tika efektīvi pielāgoti, lai segtu radušās vajadzības.

Vēl vienu nozīmīgu daļu no ES atbalsta Grieķijai veido **ES aģentūru** darbs. Eiropas Patvēruma atbalsta biroja grupas sniedz atbalstu Grieķijas iestādēm potenciālo starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju identificēšanā un reģistrēšanā un sniedz svarīgāko informāciju migrantiem. Eksperti sniedz arī konsultācijas par valstspiederības izvērtējumu un palīdz atklāt iespējamus dokumentu viltošanas gadījumus. Īpašu atbalstu Grieķijas Patvēruma pārsūdzības iestādei sniedz arī 14 ekspertu grupa, kas novērš nepilnības un palielina lēmumu pieņemšanas efektivitāti. Īpaša uzmanība 2018. gadā tiks veltīta Grieķijas iestāžu atbalstam saistībā ar uzņemšanas uzraudzības sistēmas izstrādi un ieviešanu. 7. marta dati liecina, ka Eiropas Patvēruma atbalsta birojs Grieķijā ir izvietojis kopumā 72 valstu ekspertus, kam palīdz 76 pagaidu darbinieki un 84 tulki.

Saskaņā ar 2018. gada 5. marta datiem Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra ir izvietojusi 801 ekspertu pie Grieķijas sauszemes un jūras robežām. Tie palīdz iestādēm īstenot karsto punktu pieeju, tostarp identificēt un reģistrēt migrantus un noņemt viņu pirkstu nospiedumus, efektīvi kontrolēt ārējās robežas, risināt problēmas ar sekundāro kustību un atvieglot atgriešanu. Minētā aģentūra arī finansē 280 Grieķijas policistu izvietošanu. Kopš 2016. gada septembra Grieķijā ir izvietotas vairākas Eiropola ekspertu grupas, kas veic sekundāras drošības pārbaudes. Saskaņā ar 2018. gada 5. marta datiem piecās vietās Grieķijā ir izvietotas kopumā 19 Eiropola pieaicinātās amatpersonas un 2 Eiropola darbinieki. Novērtējumā par Eiropola pieaicināto amatpersonu koncepciju[16] 2017. gada beigās tika secināts, ka "*Eiropola pieaicināto amatpersonu klātbūtne uz vietas [...] ir absolūti*

[14] Tas attiecas galvenokārt uz Īriju (131 persona) un Vāciju (18 personas). Turklāt ir vēl 20 pieteikuma iesniedzēji, par kuriem Grieķijas iestādes joprojām gaida atbildi no Vācijas.

[15] Izveidots ar Padomes 2016.°gada 15. marta Regulu (ES) 2016/369 par ārkārtas atbalsta sniegšanu Savienībā.

[16] Eiropola pieaicināto amatpersonu koncepcijas novērtējumu attiecībā uz izvietošanu Grieķijā un Itālijā veica grupa, kuras sastāvā bija pārstāvji no Eiropola, Komisijas un vairākām dalībvalstīm (protams, Grieķijas un Itālijas, kā arī Bulgārijas, Francijas, Vācijas, Polijas un Nīderlandes). 2017. gada 13. decembrī Eiropola valde apstiprināja galīgo novērtējuma ziņojumu un vienojās par to, ka Eiropols izstrādās rīcības plānu, lai īstenotu novērtējumā ietvertos ieteikumus.

nepieciešama, lai veiktu efektīvas sekundārās drošības pārbaudes". Novērtējumā iekļauts arī ieteikumu kopums, lai vēl vairāk uzlabotu sistēmas efektivitāti un pilnībā izmantotu tās potenciālu.

ES arī sniedz ievērojamu finansiālu palīdzību **Bulgārijai** migrācijas un robežu pārvaldības jomā. Bulgārijas piešķīrums saskaņā ar valsts programmām ir EUR 97,1 miljons, un vēl EUR 10,5 miljoni no Iekšējās drošības fonda (Robežas) tiks piešķirti pēc starpposma pārskatīšanas. To papildina vēl EUR 172 miljoni ārkārtas palīdzības veidā, kas piešķirti kopš 2015. gada sākuma. Valsts programmu īstenošanas progress ir apmierinošs, lai gan ārkārtas palīdzības īstenošanu varētu paātrināt. Sakarā ar to, ka trūkst dalībvalstu ekspertu, ir izvietots mazāk Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras darbinieku, nekā tas ir nepieciešams, proti, laikposmā līdz 2018. gada 28. martam trūka 42 ekspertu.

ES un Turcijas paziņojums

ES un Turcijas paziņojuma īstenošana turpina vainagoties ar konkrētiem rezultātiem — tiek samazināts neatbilstīgas un bīstamas robežšķērsošanas gadījumu skaits un tiek glābtas cilvēku dzīvības Egejas jūrā, tostarp pārmitinot sīriešus, kuriem vajadzīga starptautiskā aizsardzība. Turcijas robežsardze turpināja veikt patrulēšanu. Jūrā bojā gājušo cilvēku skaits ir ticis ievērojami samazināts — 2017. gadā jūrā gāja bojā vai pazuda 62 personas salīdzinājumā ar 434 personām 2016. gadā[17].

Izmantojot **Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā**, ES un Turcijas paziņojuma īstenošana ir sniegusi arī praktisku atbalstu Sīrijas bēgļiem un uzņēmējkopienām Turcijā. Šis mehānisms ir izrādījies viens no visātrākajiem un efektīvākajiem ES atbalsta mehānismiem. Projekti tika izstrādāti un īstenoti ciešā sadarbībā ar Turcijas iestādēm[18]. Mehānisms, kura budžets ir EUR 3 miljardi, sāka darboties rekordīsā laikā, un līdz 2017. gada beigām bija noslēgti līgumi par visu pieejamo summu, turklāt visi 72 projekti tiek īstenoti[19]. Vairāk nekā EUR 1,85 miljardi jau ir izmaksāti. Šā mehānisma panākumu — gan attiecībā uz ES un Turcijas stratēģijas vispārējo pieeju, gan attiecībā uz izšķiroši svarīga atbalsta bēgļiem sniegšanu — pamatā ir laba partnerība starp ES, dalībvalstīm un Turciju.

Mehānisms gandrīz 1,2 miljoniem visneaizsargātāko bēgļu nodrošina ikmēneša naudas pārvedumus ārkārtas sociālās palīdzības drošības tīkla ietvaros. No tā līdzekļiem ir sniegts atbalsts turku valodas mācībām 312 000 bērnu un izglītības materiālu iegādei 500 000 skolēnu. Ar šo finansējumu ir arī nodrošinātas primārās veselības aprūpes konsultācijas gandrīz 764 000 bēgļu un vakcinācija vairāk nekā 217 000 Sīrijas bēgļu bērnu (sk. 2. pielikumu)[20].

ES un dalībvalstu kopīgais finansējums ir ļāvis mehānisma pārvaldībā izmantot partnerības pieeju. Šajā saistībā centrālā loma ir komitejai, kurā lēmumu pieņemšanā piedalās visas dalībvalstis un Turcija ir pieaicināta padomdevēja statusā. Tas ir izrādījies ļoti efektīvi un nebūtu iespējams, ja tiktu iesaistīts vienīgi ES finansējums. ES un Turcijas paziņojumā ir noteikts: "*kad šie resursi būs gandrīz pilnībā izmantoti*", ES "*mobilizēs papildu finansējumu*

[17] Avots: Starptautiskās Migrācijas organizācijas (*IOM*) projekts "*Missing migrants*" (https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean).

[18] Pilnīgu informāciju var iegūt tiešsaistē pieejamajā tabulā: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf.

[19] Attiecībā uz vienu projektu vēl nav saņemts līdzparaksts.

[20] COM(2018) 91/3 final, 14.3.2018.

[...] vēl EUR 3 miljardu apmērā līdz 2018. gada beigām"[21]. Lai turpinātu šo svarīgo darbu, tagad ES būtu jāturpina ar nākamo maksājuma daļu EUR 3 miljardu apjomā. Komisija šodien pieņem lēmumu šajā sakarā[22]. Ņemot vērā, ka no ES budžeta ir nepieciešams finansēt citus projektus (pirmām kārtām pārējās ar migrāciju saistītās vajadzības, kas izklāstītas šajā ziņojumā), maksimālais ieguldījums no ES budžeta ir EUR 1 miljards, un atlikušie EUR 2 miljardi — tāpat kā pirmajā daļā — būtu jāturpina finansēt dalībvalstīm. Lai izvairītos no mehānisma finansējuma trūkuma, pirmie līgumi nākamajā daļā būtu jāparaksta 2018. gada vasarā.

Vēl viena svarīga joma bija Komisijas un ES aģentūru atbalsts Grieķijas Patvēruma dienestam un pārsūdzības komitejām, lai paātrinātu patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kas varētu paātrināt personu **atgriešanu uz Turciju saskaņā ar minēto paziņojumu**[23]. Tas ir sekmējis uzlabojumus, tostarp būtiski samazinājis pirmajā instancē neizskatīto pieteikumu skaitu lielākajā daļā salu un līdz aptuveni diviem mēnešiem samazinājis vidējo laiku, kas vajadzīgs patvēruma pieteikumu apstrādei pirmajā instancē. Tomēr daudzi iepriekšējos ziņojumos konstatētie trūkumi joprojām nav novērsti[24].

Paātrinātas patvēruma procedūras ir absolūti nepieciešamas, lai palielinātu atgriešanas uz Turciju tempu. Kopš 2016. gada marta ir reģistrēti 2 164 atgriešanas gadījumi[25], un līdz 2018. gada 9. martam tikai 563 no tiem izrietēja no negatīva otrās instances tiesas lēmuma par patvēruma pieteikumu. Bija sagaidāms, ka ilgi gaidītais Valsts padomes nolēmums piešķirtu lielāku juridisko noteiktību pārsūdzības komiteju darbā, taču kopš tā pieņemšanas procedūru rezultāti ir uzlabojušies tikai nedaudz. Grieķijas valdība strādā pie attiecīgo Grieķijas tiesību aktu patvēruma jomā pārskatīšanas un apsver izmaiņas, kas palīdzētu mazināt kavējumus, saskaņotu pārsūdzību apturošās iedarbības piemērošanas jomu ar ES tiesību aktu prasībām un paredzētu īsākus termiņus prasības iesniegšanai Augstākajā administratīvajā tiesā un turpmāku pieteikumu izskatīšanai. Nākamais solis būs grozījumu iesniegšana Grieķijas parlamentā.

Personu nepārtrauktas ierašanās Egejas salās un lēnās personu atgriešanas rezultātā turpinās spiediens uz uzņemšanas spēju karstajos punktos. Grieķijas iestādes reaģēja, pārsūtot neaizsargātos patvēruma meklētājus uz kontinentālo daļu. Lai nodrošinātu ES un Turcijas paziņojuma nepārtrauktu efektivitāti, ir panākta vienošanās par stingrāku pieeju neaizsargāto patvēruma meklētāju identificēšanai, proti, tiek izmantota veidne, lai uzlabotu konsekvenci neaizsargātības definēšanā, un tiek gatavota darbības rokasgrāmata.

Turpinās personu **pārmitināšana** no Turcijas saskaņā ar ES un Turcijas paziņojumu, taču tā notiek lēni salīdzinājumā ar rekordlielu skaitu sīriešu, kas pārmitināti no 2017. gada maija līdz oktobrim. Lai gan 2017. gadā 16 dalībvalstis ir veikušas pārmitināšanu no Turcijas saskaņā ar paziņojumu, šogad to ir darījušas tikai dažas dalībvalstis. Ir būtiski, lai tiktu uzturēts stabils temps un dalībvalstis arī turpmāk piedalītos pārmitināšanas shēmā. Kopš novembra progresa ziņojuma tika pārmitinātas 1 122 personas, un kopumā kopš paziņojuma

[21] http://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/
[22] C(2018) 1500, 14.3.2018.
[23] 57 valstu eksperti no dalībvalstīm ir izvietoti darbam Eiropas Patvēruma atbalsta birojā (*EASO*), lai palīdzētu īstenot ES un Turcijas paziņojumu Grieķijā.
[24] Sk. COM (2017) 470 final, 6.9.2017., un COM (2017) 669 final, 16.11.2017.
[25] Kopš 2016. gada 20. marta Turcijā ir atgrieztas 1 563 personas saskaņā ar ES un Turcijas paziņojumu un 601 persona — saskaņā ar Grieķijas un Turcijas divpusējo uzņemšanas protokolu.

tās ir 12 476 personas[26]. Būtu jāiedarbina **brīvprātīgā humanitāras uzņemšanas shēma**, ņemot vērā, ka dalībvalstis 2017. gada decembrī apstiprināja standarta operāciju procedūras. Nu ir ieviesti visi elementi un apstākļi iedarbināšanai, kā izklāstīts ES un Turcijas paziņojumā. Tas nodrošinās pārmitināšanas turpināšanu un sniegs drošu un likumīgu alternatīvu neatbilstīgajai migrācijai uz ES.

Attiecībā uz **vīzu režīma liberalizācijas ceļveža** īstenošanu februāra sākumā Turcija iesniedza Eiropas Komisijai darba plānu, kurā izklāstīts, kā Turcija plāno īstenot septiņus atlikušos vīzu režīma liberalizācijas kritērijus[27]. Komisija izvērtē Turcijas priekšlikumus un rīkos apspriedes ar attiecīgajām Turcijas struktūrvienībām.

Būtisks elements ES un Turcijas sadarbībā ir tas, ka ir jāturpina risināt situācija **Sīrijā un citās kaimiņvalstīs**, kuras saskaras ar lielām problēmām saistībā ar palīdzību lielam skaitam bēgļu. Sīrijas konferencē, ko 2018. gada 24. un 25. aprīlī rīkos ES un Apvienoto Nāciju Organizācija, ES ir iecerējusi turpināt savus iepriekšējos centienus — 2017. gada aprīlī ES piekrita palīdzībai un aizsardzības vajadzībām no 2018. gada budžeta darīt pieejamus **EUR 560 miljonus**. Jordānija un Libāna kopā ar uzņēmējkopienām turpina nodrošināt iztikas līdzekļus bēgļiem, un abas valstis ir veikušas nozīmīgus pasākumus, lai izglītoties varētu visi bēgļu bērni. ES atbalsts Libānai (EUR 334 miljoni, no kuriem par EUR 247 miljoniem jau ir noslēgti līgumi) un Jordānijai (EUR 228 miljoni, no kuriem par EUR 126 miljoniem jau ir noslēgti līgumi) turpināsies, un prioritāte tiks noteikta pasākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt aizsardzību un palīdzību visneaizsargātākajiem.

Rietumbalkānu maršruts

Lai gan neatbilstīgas robežšķērsošanas gadījumu skaits šajā maršrutā ir stabilizējies un ir samērā neliels, joprojām notiek ievērojama kontrabanda. 2018. gada 12. februārī Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra un Albānija parafēja nolīgumu, kas ļauj aģentūrai sniegt palīdzību ārējo robežu pārvaldības jomā, kā arī gadījumā, ja pēkšņi izmainās migrācijas plūsmas, ātri izvietot grupas Albānijas teritorijā. Komisija patlaban risina sarunas par līdzīgiem nolīgumiem ar Serbiju un bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku.

Komisija papildus reaģēšanai uz bēgļu un migrācijas krīzi Rietumbalkānos, izmantojot ES finansējumu, turpina veicināt sadarbību un informācijas apmaiņu, tostarp, reizi divās nedēļās rīkojot videokonferences šajā maršrutā esošajām valstīm, un sniedz ievērojamu atbalstu, lai reģionā uzlabotu migrācijas pārvaldību. Šī apņemšanās tika apstiprināta nesen pieņemtajā stratēģijā "Ticama paplašināšanās perspektīva Rietumbalkāniem un padziļināta ES iesaiste šajā reģionā"[28]. Ar Starptautiskās Migrācijas organizācijas starpniecību 2018. gadā līdz 7. martam notika 53 personu no Serbijas, 16 personu no Bosnijas un Hercegovinas un 8 personu no Melnkalnes atbalstīta brīvprātīga atgriešanās. Eiropola Eiropas Migrantu kontrabandas apkarošanas centrs turpina atbalstīt dalībvalstis izmeklēšanu veikšanā. 2017. gadā ar Eiropola atbalstu notika četras rīcības dienas, un tā rezultātā Rietumbalkānos tika arestētas 64 personas. *Eurojust* sniedz atbalstu izmeklēšanā un krimināltvajāšanā, kā arī ar tematiskās grupas nelegālas imigrantu kontrabandas jautājumos starpniecību sniedz praktiskus padomus praktiķiem.

[26] Līdz šim sīriešus no Turcijas ir pārmitinājušas 16 ES dalībvalstis, proti, Austrija, Beļģija, Francija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Somija, Spānija, Vācija un Zviedrija.

[27] Skatīt COM(2017) 470 final, 6.9.2017.

[28] COM(2018) 65 final, 6.2.2018.

Turpmākie pasākumi

- Grieķijas iestādēm būtu jāpaātrina personu atgriešana Turcijā saskaņā ar minēto paziņojumu, jo īpaši ieviešot izmaiņas Grieķijas tiesību aktos un noslēdzot vienošanos ar Eiropas Patvēruma atbalsta biroju, lai nodrošinātu efektīvas darbības Grieķijā un papildu atbalstu pārsūdzības komitejām.
- Grieķijas iestādēm visos līmeņos būtu jāsadarbojas, lai nodrošinātu lielāku uzņemšanas kapacitāti un labākus apstākļus karstajos punktos.
- Dalībvalstīm būtu jānodrošina pietiekams ekspertu atbalsts darbam, ko veic ES aģentūras Grieķijā un Bulgārijā.
- Attiecīgajām dalībvalstīm būtu jāatbild uz visiem vēl neizskatītajiem Grieķijas iesniegtajiem pieprasījumiem un efektīvi jāpārvieto visi pārējie atbilstīgie pieteikuma iesniedzēji.
- Būtu ātri jānoslēdz nolīgumi starp Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru un trešām valstīm Rietumbalkānos.
- Ņemot vērā, ka ir izpildīti visi priekšnosacījumi, būtu jāiedarbina brīvprātīgā humanitārās uzņemšanas shēma, lai pārmitinātu bēgļus no Turcijas.
- Būtu jāmobilizē Bēgļu atbalsta mehānisma Turcijā otrā daļa, izmantojot papildu budžetu EUR 3 miljardu apmērā, kurā ES un dalībvalstis veiktu iemaksas tādā pašā veidā, kā pirmajā daļā.

Vidusjūras centrālās daļas maršruts

— *Atbalsts Itālijai*

Turpinās atbalsta sniegšana **karsto punktu pieejas** īstenošanā (pārbaužu veikšana, migrantu identifikācija, pirkstu nospiedumu ņemšana, reģistrēšana, informēšana, iztaujāšana un novirzīšana). Itālijas Iekšlietu ministrija apsver trīs papildu karsto punktu atvēršanu 2018. gadā. Ņemot vērā, ka plūsmas ir svārstīgas, ir ļoti svarīgi, lai Itālija situatīvās plānošanas ietvaros vasarā atvērtu šos papildu karstos punktus.

ES aģentūras turpina sniegt būtisku atbalstu. Eiropas Patvēruma atbalsta birojs pašlaik Itālijā ir izvietojis 40 valstu ekspertus, 51 pagaidu darbinieku un 100 kultūras vidutājus, kuri palīdz paātrināt starptautiskās aizsardzības pieprasījumu oficiālu reģistrāciju visā valstī un sniedz atbalstu patvēruma komisijām. Birojs arī sniedz atbalstu Itālijai nesen pieņemto tiesību aktu[29] īstenošanā, ar kuriem ir stiprināta bērnu migrantu aizsardzība. Eiropas Robežu un krasta apsardzes eksperti sniedz atbalstu iepriekšējā identifikācijā, valstspiederības pārbaudē, pirkstu nospiedumu noņemšanā un ieceļojošo migrantu iztaujāšanā. Turklāt notiek praktiskas pārrunas starp aģentūru ekspertiem, lai nodrošinātu, ka tiek izveidotas ciešākas saiknes starp lēmumiem par patvērumu un atgriešanu. Kopš 2017. gada februāra Itālijā ir izvietotas vairākas Eiropola ekspertu grupas, kas veic sekundāras drošības pārbaudes. Saskaņā ar 2018. gada 5. marta datiem piecās vietās Itālijā ir izvietotas kopumā 16 Eiropola pieaicinātās amatpersonas un 3 Eiropola darbinieki.

Saskaņā ar 2018. gada 7. marta datiem no Itālijas ir **pārceltas** 11 999 personas, tostarp 174 nepavadīti nepilngadīgie. 224 pieteikuma iesniedzēji (tostarp 48 nepavadīti nepilngadīgie), attiecībā uz kuriem ir pieņemts lēmums par pārcelšanu, joprojām atrodas

[29] Jo īpaši Likums Nr. 47/2017 (tā dēvētais "*Legge Zampa*"), kurš stājās spēkā 2017. gada maijā un kurā paredzētas visaptverošas, daudznozaru un neinvazīvas vecuma novērtēšanas procedūras, samērā strauja brīvprātīgo pārstāvju sistēmas ieviešana (pēdējo mēnešu laikā tai jau pieteikušies vairāki tūkstoši iedzīvotāju, un Itālijas iestādes pašlaik ar Eiropas Patvēruma atbalsta biroja palīdzību organizē viņu apmācību), kā arī īsāks ilgtermiņa izmitināšanas termiņš.

Itālijā un gaida pārcelšanu galvenokārt uz Vāciju (137), Nīderlandi (22), Portugāli (19), Austriju (15) un Horvātiju (14). Turklāt ir 709 pārcelšanas pieprasījumi (tostarp 106 attiecas uz nepavadītiem nepilngadīgajiem), kurus Itālija nosūtīja galvenokārt uz Vāciju (529), Franciju (95), Nīderlandi (46) un Portugāli (29) un par kuriem vēl nav sniegta atbilde.

ES sniedz ievērojamu **finansiālu palīdzību** Itālijai migrācijas un robežu pārvaldības jomā. Atbilstoši 2017. gada 4. jūlija rīcības plānam[30] reformu īstenošanai paredzētais tūlītējais papildu finansiālais atbalsts Itālijai EUR 35 miljonu apmērā ir pārsniegts, un līdz 2017. gada beigām kapacitātes palielināšanai karstajos punktos un citām jomām saistībā ar migrantu izkāpšanu krastā tika piešķirts ārkārtas atbalsts EUR 39,92 miljonu apmērā. Tādējādi Itālijai līdz šim piešķirtais ES atbalsts kopumā ir EUR 189 miljoni. Šī ārkārtas palīdzība papildina ES atbalstu Itālijai saistībā ar valsts programmām migrācijas un iekšlietu jomā, kas pārsniedz EUR 650 miljonus[31].

Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra 2018. gada 1. februārī sāka jaunu operāciju — **kopīgo operāciju "*Themis*"**, kas aizstāj kopīgo operāciju "*Triton*" Vidusjūras reģiona centrālajā daļā, lai labāk atspoguļotu migrācijas mainīgos modeļus un novērstu pārrobežu noziedzību. Kuģi, kas piedalās kopīgā operācijā "*Themis*" turpina glābt dzīvības Vidusjūras reģiona centrālajā daļā. To uzdevums ir palīdzēt meklēšanas un glābšanas gadījumos neatkarīgi no operācijas norises vietas, ja to prasa atbildīgais jūras glābšanas koordinācijas centrs.

Turpmākie pasākumi

- Itālijai jāatver trīs papildu karstie punkti, kā plānots.
- Kopā ar Itālijas iestādēm ir jāpabeidz ārkārtas finansējuma nākamais posms.
- Dalībvalstīm būtu jāatbild uz visiem vēl neizskatītajiem Itālijas iesniegtajiem pieprasījumiem un ātri jāpārvieto visi pārējie atbilstīgie pieteikuma iesniedzēji, absolūtu prioritāti nosakot nepilngadīgajiem.
- Itālijai jāturpina īstenot visas 2017. gada 4. jūlija rīcības plānā paredzētās darbības.

— *Lībija un reģions, kā arī maršrutā esošās valstis*

Uz drausmīgajiem apstākļiem, ar ko saskaras daudzi migranti Lībijā, un izplatīto kontrabandu ES ir reaģējusi ar intensīvu darbu, lai apmierinātu migrantu neatliekamās vajadzības, stabilizētu kopienas, un palīdzētu grūtībās nonākušiem migrantiem atgriezties mājās vai rast drošu ceļu uz Eiropu, ja tiem ir vajadzīga aizsardzība.

Ir ievērojami pieaudzis to cilvēku skaits, kam ir sniegta palīdzība, lai pamestu Lībiju, jo tika izveidota **Āfrikas Savienības, Eiropas Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas kopīgā darba grupa**[32], nolemts palielināt atbalstītas brīvprātīgas atgriešanās no Lībijas gadījumu skaitu (ar Starptautiskās Migrācijas organizācijas starpniecību)[33] un pastiprināt evakuāciju ārkārtas tranzīta mehānisma ietvaros (kopā ar ANO Bēgļu aģentūru *UNHCR*). Ir sasniegti mērķi līdz 2018. gada februārim panākt papildu 15 000 personu atbalstītu

[30] SEC(2017) 339, 4.7.2017.

[31] Laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam šī summa ir EUR 387,7 miljoni no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda un ietver EUR 43,6 miljonus pārcelšanai/pārmitināšanai un EUR 266 miljonus no Iekšējās drošības fonda, no kuriem EUR 201,5 miljonus piešķir robežām un vīzām un EUR 64,5 miljonus — policijai.

[32] Piektā Āfrikas Savienības un Eiropas Savienības samita laikā, kas notika 2017. gada 29. un 30. novembrī Abidžanā, Kotdivuārā, tika izveidota darba grupa.

[33] Lai apzīmētu atbalstītu brīvprātīgu atgriešanos saistībā ar Lībiju, Starptautiskā Migrācijas organizācija izmanto jēdzienu "brīvprātīga humānas atgriešanas palīdzība", ņemot vērā Lībijā grūtībās nonākušo migrantu smago situāciju.

brīvprātīgu atgriešanos[34] un līdz 2018. gada sākumam evakuēt 1 300 personas. Šie centieni tiks turpināti, lai pabeigtu evakuēt migrantus un personas, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība un kas ir aizturētas, un izbeigtu dramatiskos apstākļus, kādos tās tiek turētas.

Panākumi saistībā ar Ārkārtas tranzīta mehānismu ir atkarīgi no divu posmu procesa, kur otrajā posmā personas, kurām ir nepieciešama starptautiskā aizsardzība un kuras ir evakuētas no Lībijas, tiek pārmitinātas no Nigēras. Līdz šim tikai 25 evakuētās personas ir pārmitinātas. Pārmitināšanai no Nigēras ir nepieciešami neatliekami centieni. Dalībvalstīm būtu jāturpina cieši sadarboties ar ANO Bēgļu aģentūru *UNHCR* un jākāpina pausto apņemšanos īstenošanas temps, lai personas varētu evakuēt no Lībijas un pēc tam ātri pārmitināt no Nigēras. Ir svarīgi, lai ANO Bēgļu aģentūra *UNHCR* darītu visu iespējamo, lai ātrāk nodotu pārmitināšanas lietas dalībvalstīm.

Februārī minēto darba grupu atbalstīja kopīga papildu misija Tripolē, kas novērsa nepilnības, piemēram, ierobežojumus attiecībā uz valstspiederību. Ar Lībijas iestādēm tika apspriesti tādi jautājumi kā nepieciešamība novērst spīdināšanu un necilvēcīgu izturēšanos aizturēšanas centros, pasākumi, kuru mērķis ir pamazām izskaust migrantu patvaļīgu un sistemātisku aizturēšanu, kā arī pret kontrabandu vērsti pasākumi.

ES Ārkārtas trasta fondam Āfrikai joprojām ir izšķiroša loma ES darbā. 26. februārī tika panākta vienošanās spert nākamo soli brīvprātīgas atgriešanās un evakuācijas jomā, uzsākot jaunu programmu EUR 115 miljonu apmērā, kuras ietvaros turpinās atbalstīt ANO Bēgļu aģentūru *UNHCR* un Starptautisko Migrācijas organizāciju. Tomēr, ja atgriešanās no Lībijas temps paliks nemainīgs, ar pieejamo finansējumu būs iespējams segt reintegrācijas atbalstu tikai dažus mēnešus. Turklāt jauktās migrācijas programmas budžets ir EUR 90 miljoni, un tas nozīmē, ka minētās organizācijas var turpināt pastiprināt klātbūtni izkāpšanas vietās un aizturēšanas centros, lai sniegtu medicīnisko palīdzību un tiešu atbalstu migrantiem un bēgļiem. Tā rezultātā 33 000 migranti aizturēšanas centros un ārpus tiem ir guvuši labumu no tieša atbalsta, piemēram, saņēmuši segas, apģērbu un higiēnas piederumu komplektus. Turklāt 10 000 migrantiem ir sniegta medicīniskā palīdzība. Palīdzība ir sniegta arī vairāk nekā 3 500 pārvietotām Lībijas valstspiederīgo ģimenēm. Medicīnas iestādes ir saņēmušas medicīniskās iekārtas[35], tostarp elektroenerģijas ģeneratorus un neatliekamās medicīniskās palīdzības transportlīdzekļus[36]. Tiek strādāts arī pie tā, lai palīdzētu vietējiem lauksaimniekiem saglabāt ražošanu skartajās teritorijās, un to papildina spēju veidošana lauksaimniekiem nolūkā vairot to tehniskās spējas un palielināt kopienu noturību. Ir mobilizēti papildu līdzekļi, kas papildina ES trasta fondu, lai kopā ar Augstā cilvēktiesību komisāra biroju strādātu pie programmas, kura veltīta migrantu cilvēktiesību stāvoklim Lībijā. Tiek īstenotas arī citas programmas. 2017. gada decembrī ES Trasta fonda ietvaros tika noslēgti līgumi programmā, kuras budžets ir EUR 46,3 miljoni un kuras mērķis ir sniegt atbalstu robežu pārvaldībai pie Lībijas robežām. Šī programma tika sagatavota Komisijas un Itālijas partnerībā, un tiek sākta tās īstenošana. 7. martā tika panākta vienošanās par vēl vienu programmu ES Trasta fonda ietvaros nolūkā sniegt atbalstu Lībijas pašvaldībām[37]. Minētā programma ar budžetu EUR 50 miljonu apmērā uzlabos dzīves apstākļus neaizsargātām iedzīvotāju grupām un uzņēmējkopienām un vairos Lībijas pašvaldību spējas sniegt pamatpakalpojumus (veselības aprūpe, izglītība, sanitārija,

[34] 2017. gadā kopumā ir bijuši 19 370 atbalstītas brīvprātīgas atgriešanās gadījumi, kopš evakuācijas posma sākuma (proti, no 2017. gada 28. novembra līdz 31. decembrim) tie ir 6 238 gadījumi.

[35] Starptautiskā Migrācijas organizācija ir sniegusi atbalstu trim primārās veselības aprūpes centriem Sebhā (apkalpo 32 000 personas) un vienam Katrūnā (apkalpo 3 500 personas).

[36] ANO Attīstības programma ir piegādājusi vairākus neatliekamās medicīniskās palīdzības transportlīdzekļus Murzūkas un Kufras pašvaldībām un sākusi atjaunot klīniku Bengāzī.

[37] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5144_en.htm

ūdensapgāde). Pasākumi tiks pielāgoti vietējo iestāžu vajadzībām un tiks īstenoti ciešā sadarbībā ar Prezidentālo padomi un nacionālās saskaņas valdību. Minētā programma ir izstrādāta kopīgi ar Itāliju.

Dalībvalstu ieguldījumam ES Trasta fonda Ziemeļāfrikas investīciju logā ir bijusi būtiska nozīme. Pēc diskusijas Eiropadomē dalībvalstis apņēmās piešķirt papildu iemaksas Trasta fondā EUR 158,6 miljonu apmērā, galvenokārt, lai papildinātu šo logu. Šīs iemaksas kopā ar papildu līdzekļiem, kas tika darīti pieejami no ES budžeta, 2018. gada pirmajā ceturksnī ļāva turpināt galvenās programmas. Tomēr, kad projekti tiks faktiski īstenoti un sāks darboties ar savu sākotnējo jaudu, tie būs jāpaplašina — tas attieksies uz tādām jomām kā atbalstīta brīvprātīga atgriešanās, aizsardzība, robežu pārvaldība un atbalsts komūnām. Tāpēc būs nepieciešami papildu resursi galvenokārt no dalībvalstu budžetiem un arī no ES budžeta — pašreizējie projekti 2018. gadam un gadījumi, kad var gaidīt, ka veiksmīgi esošie projekti tiks pagarināti līdz 2019. gadam, ir EUR 390 miljonu apmērā, un, lai gan aptuveni EUR 165 miljoni paliks loga ietvaros vai jau tika apzināti ES budžetā, vai līdzekļus apņēmušās nodrošināt dalībvalstis, joprojām **trūks finansējuma EUR 225 miljonu apmērā**. Jānorāda, ka tas attiecas uz darbu, kas tieši svarīgs Lībijai, bet darbam abos pārējos investīciju logos, piemēram, pie reintegrācijas, ir liela ietekme uz ES darbības Lībijā efektivitāti.

ES ir turpinājusi atbalstīt abas **Lībijas krasta apsardzes**. Operācijas *Sophia* ietvaros līdz šim ir apmācīts aptuveni 201 Lībijas jūras spēku krasta apsardzes darbinieks, tostarp piecu patruļas kuģu apkalpe, apvienojot apmācību jūrā un krastā. Notiek plānošana, lai 2018. gadā turpinātu apmācību krastā un lai pastiprinātu uzraudzību; pirmais ziņojums tiks pabeigts 2018. gada marta sākumā. Saskaņā ar Vidusjūras tīklu "Seahorse" Malta sniedza meklēšanas un glābšanas apmācību un Itālija sniegs turpmāko apmācību. Tuvojas noslēgumam droša sakaru tīkla izveide Vidusjūras reģionā, lai apmainītos ar informāciju par neatbilstīgu migrāciju pa jūru, un tīklam būtu jāsāk darboties 2018. gada otrajā pusē. ES atbalsta arī sadarbību starp Itālijas krasta apsardzi un Lībijas krasta apsardzi, lai novērtētu spējas meklēšanas un glābšanas jomā un veiktu priekšizpēti ar mērķi izveidot Lībijas jūras glābšanas koordinācijas centru.

Turpinās darbs, lai uzlabotu informācijas vākšanu un apmaiņu ar informāciju starp visām ES struktūrām. Ir izveidots izmēģinājuma projekts, lai palīdzētu ES aģentūrām un *EU NAVFOR MED* operācijas *Sophia* darbiniekiem strādāt tieši kopā ar noziedzības informācijas vienību, kas jāiekļauj operācijā, lai saskaņā ar attiecīgajām juridiskajām pilnvarām noziegumu novēršanas, izmeklēšanas un kriminālvajāšanas nolūkā optimāli izmantotu ar operāciju *Sophia* savākto informāciju. ES Robežu palīdzības misija Lībijā ir izveidojusi daļēju klātbūtni Tripolē ar pieciem operatīvajiem darbiniekiem, kas patlaban izvietoti rotācijas kārtībā. 2017. gadā tā pastiprināti sadarbojās ar Lībijas iestādēm, tostarp palīdzēja Lībijas iestādēm izstrādāt Lībijas robežu pārvaldības reformas. Tiklīdz atļaus drošības situācija, šī klātbūtne tiks pakāpeniski paplašināta.

ES turpina darbu pie iekļaujošas **politiskās pārejas** Lībijā saskaņā ar Padomes 2017. gada jūlija secinājumiem[38].

- *Valstis, kas atrodas pie migrācijas maršruta*

[38] Padomes 17.7.2017. secinājumi par Lībiju (dok. Nr. 11155/17).

Turpinās darbs ar izcelsmes valstīm un tranzītvalstīm attiecībā uz migrācijas maršrutiem Āfrikā. 2017. gada decembrī tika panākta vienošanās par vēl 28 programmām **ES Trasta fonda Āfrikai** ietvaros par kopējo summu EUR 468,27 miljoni. Darbība ietver projektus ar mērķi stiprināt neaizsargāto kopienu izturētspēju un radīt darbvietas, tostarp jauniešiem un uzņēmējkopienām, kā arī cīņu pret migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību. Jaunākās programmas, par kurām vienošanās panākta 2018. gada februārī, ir vērstas uz migrantu aizsardzību Sāhelā, veicinot atbalstītu brīvprātīgu atgriešanos no Lībijas, migrantu ilgtspējīgu reintegrāciju, evakuāciju un atbalstu pārmitināšanai, ka arī migrantu, kas atgriežas Etiopijā, ilgtspējīgu reintegrāciju.

Svarīgi ir turpināt darbu, izmantojot ES Trasta fondu. Kopumā Trasta fonds tagad ir apstiprinājis 147 programmas tā trijos investīciju logos (Sāhelas un Čadas ezera zona, Āfrikas rags un Ziemeļāfrika) par kopējo summu vairāk nekā EUR 2,5 miljardi — ar līgumiem, kas parakstīti par nedaudz vairāk nekā EUR 1,5 miljardiem. Lai gan vissteidzamākā prioritāte 2017. gadā bija Ziemeļāfrika, visaptverošā stratēģijā būtiska nozīme ir arī darba turpināšanai pie pārējiem logiem. Plānotās nākamās darbības **Sāhelas un Čadas ezera zonas investīciju logā** tiek lēstas EUR 775 miljonu apmērā, un līdz šim ir nodrošināts EUR 201 miljons. Plānotās nākamās darbības **Āfrikas raga investīciju logā** tiek lēstas EUR 904 miljonu apmērā; tas noteikts projektu izteiksmē, savukārt resursu ziņā ir pieejami EUR 469 miljoni[39]. Tas nozīmē, ka kopumā 2018.–2019. gadā abiem logiem trūks finansējuma aptuveni EUR 1 miljarda apmērā. Plānotie projekti vērsti uz atbalstu saistībā ar migrācijas dialogiem, pamatpakalpojumu pieejamību, bēgļu aizsardzību un ilgtermiņa attīstības vajadzībām, cilvēku tirdzniecības un migrantu kontrabandas novēršanu, kā arī migrantu reintegrāciju pēc viņu atgriešanas. Lai gan šiem diviem investīciju logiem tiek izmantots Eiropas Attīstības fonds, kā arī ES budžets, tas arī liecina, ka spiediens uz finansējumu, kas saistīts ar migrāciju, ir vērojams dažādos Trasta fonda investīciju logos un ka patlaban pieejamais finansējums un ES rezerves nebūs pietiekamas, lai apmierinātu noteiktās vajadzības.

Starplaikā **ārējo investīciju plāns** un Eiropas Fonds ilgtspējīgai attīstībai ir izraisījuši ļoti lielu interesi partneru finanšu iestāžu vidū. Atsaucība uz pirmo uzaicinājumu iesniegt ierosinātās investīciju programmas saskaņā ar pirmajiem diviem Garantiju fonda investīciju logiem "Ilgtspējīga enerģija un savienotība" un "Mikrouzņēmumi, mazie un vidējie uzņēmumi" ievērojami pārsniedza prognozes. Priekšlikumu vērtība jau pārsniedz Garantiju fonda kopējo spēju attiecībā uz visiem pieciem investīciju logiem. Garantiju fonds piesaistījis arī tādu trešo personu interesi kā Bila un Melindas Geitsu fonds, kas nesen paziņoja par apņemšanos iemaksāt USD 50 miljonus. Lai apmierinātu pieprasījumu, joprojām būs nepieciešamas papildu iemaksas garantijai. ES atbalstam jauktām finansēšanas darbībām 2017. gadā, aptverot tādas jomas kā transports, enerģija, vide, lauksaimniecība, pilsētvides attīstība un vietējie uzņēmumi, vajadzētu nodrošināt aptuveni EUR 9,6 miljardus publiskā un privātā sektora ieguldījumu, tostarp EUR 5,6 miljardus 30 lielos projektos Subsahāras Āfrikā. Rezultātā būs jāapsver finansējuma palielināšana saskaņā ar ārējo investīciju plānu — dalībvalstu iemaksas šajā finansējumā būs būtiskas, lai neatpaliktu no strauji augošā pieprasījuma.

Finansējumam ir ļoti svarīga nozīme, lai arī turpmāk nodrošinātu ietekmi uz vietas. Piemēram, ES atbalsts **Nigērai** ir bijis ļoti svarīgs tās centienos samazināt neatbilstīgo migrantu skaitu, kas tranzītā šķērso Agadesu. Skaits ir samazinājies no vidēji 340 dienā 2016.

[39] Tostarp resursi, kas patlaban pieejami ES TF Āfrikas raga investīciju logā, kā arī iespējamais EUR 146 miljonu piešķīrums saistībā ar vidusposma novērtējumu reģionam.

gadā līdz 40–50 dienā 2017. gadā. Ir izveidota un darbojas Kopējā izmeklēšanas grupa, lai nostiprinātu Nigēras policijas operatīvās spējas un tiesas spējas. Tā rezultātā 2017. gadā prokuratūrā nonāca 76 apsūdzības par noziegumiem, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecību vai migrantu kontrabandu. Tas ļāva atklāt 7 valsts un 12 starptautiskus noziedznieku tīklus un izņemt 29 transportlīdzekļus un 6 motociklus. Izmantojot speciālu uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus attiecībā uz dotācijām, tiek izvērsts atbalsts, lai atkārtotu līdzīga veida tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību cīņā pret migrantu kontrabandu starp ES dalībvalstīm un trešo valstu iestādēm, risinot problēmas Ziemeļāfrikas reģionā. Līdztekus tam ES sniedz ienākumu atbalstu vietējām kopienām Nigēras ziemeļos, lai migrantu kontrabandas vietā nodrošinātu citus ienākumu avotus. Kopš 2017. gada novembra kopējās drošības un aizsardzības politikas civilā misija "*EUCAP Sahel Niger*" ir veikusi regulārus apmeklējumus reģionā, lai apzinātu neatbilstīgas migrācijas plūsmas, analizētu tendences un maršrutus, veiktu vajadzību novērtējumus, īstenotu projektus un nodrošinātu apmācību un aprīkojumu. Misija ir nostiprināta, lai pastiprinātu tās darbu cīņā ar migrantu kontrabandu un cilvēku, narkotiku un ieroču tirdzniecību. Šis darbs tiks apkopots Nigēras valdības organizētā ministru konferencē 16. martā, kurā piedalās Sāhelas zonas valstis, ES un vairākas dalībvalstis.

ES, Āfrikas Savienība un Sāhelas G5 valstis[40] 2018. gada 23. februārī Briselē rīkoja augsta līmeņa starptautisku konferenci par drošību un attīstību **Sāhelā**, kurā piedalījās 32 valstu un valdību vadītāji no Eiropas Savienības un Sāhelas G5 valstīm kopā ar Apvienoto Nāciju Organizāciju, Āfrikas Savienību un vairākiem citiem partneriem. Uzmanība tika pievērsta stabilitātei un stabilizācijai perifērās, pārrobežu un nestabilās zonās Sāhelā. Pēc tam, kad ES 2017. gadā no Āfrikas Miera nodrošināšanas fonda bija sniegusi atbalstu Sāhelas G5 apvienotajiem spēkiem EUR 50 miljonu apmērā, tā konferencē piešķīra vēl EUR 50 miljonus, lai atbalstītu cīņu pret terorismu, narkotiku un migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību. Konferences rezultātā tika pausta apņemšanās piešķirt kopumā EUR 414 miljonus, lai atbalstītu Sāhelas G5 apvienotos spēkus, kas turpinās saņemt papildu atbalstu arī no trīs kopējās drošības un aizsardzības misijām Sāhelā.

Pastiprināts arī darbs, lai cīnītos pret kontrabandistu tīkliem **Āfrikas ragā**, turpinot pilnveidot ES Trasta fonda Āfrikai finansēto reģionālo operatīvo centru Hartūmas procesam, kura mērķis ir uzlabot kopīgas izmeklēšanas starp Āfrikas raga valstīm un ārpus tām. Ir uzsākts darbs, lai sagatavotu infrastruktūru, izveidotu juridisko pamatu un noteiktu darbiniekus, kas darbojas kā kontaktpunkti un sadarbības koordinatori.

ES un **Ēģiptes** migrācijas dialogs, kas 2017. gada decembrī tika sākts Kairā, dod iespēju izveidot ciešāku un stratēģiskāku sadarbību saistībā ar migrāciju kā daļu no ES un Ēģiptes partnerības prioritātēm 2017.–2020. gadā. Viens projekts saskaņā ar EUR 60 miljonu programmu, par ko vienošanās tika panākta 2017. gada oktobrī, ir parakstīts, un Eiropas Komisija aktīvi strādā, lai sāktu tā īstenošanu. Ēģiptes iestādes ir arī aktīvi iesaistījušās tehniskā līmenī, un tiek pētīta sadarbība ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru.

Tunisija patlaban ir viena no svarīgākajām izcelsmes valstīm saistībā ar personu ierašanos pa Vidusjūras centrālās daļas maršrutu. Notiek intensīvāks dialogs, un ir atsāktas sarunas par vīzu režīma atvieglošanu un par personu atpakaļuzņemšanu. Tunisija saņem atbalstu no daudzām ES divpusējām un reģionālām sadarbības programmām, tostarp darbībām, ko finansē no ES Trasta fonda Āfrikai. Sadarbības platforma migrantu kontrabandas novēršanas

[40] Grupa, ko veido 5 Sāhelas valstis, aptverot Burkinafaso, Mali, Mauritāniju, Nigēru un Čadu.

jautājumos tika sākta 22. februārī, lai atbalstītu ciešāku sadarbību ar vietējām iestādēm reģionā.

Reģionālā līmenī 2017. gada beigās saskaņā ar Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu tika parakstīts dotācijas nolīgums reģionālās attīstības un aizsardzības programmām Ziemeļāfrikai. Šī programma aptver Lībiju, Ēģipti, Alžīriju, Maroku un Tunisiju, un tā ietver projektu, ko īsteno ANO Bēgļu jautājumu aģentūra Lībijā, īpaši koncentrējoties uz neaizsargātu bēgļu pārmitināšanas iespēju uzlabošanu[41].

Vidusjūras rietumdaļas maršruts

Maroka pieliek pūles, lai novērstu neatbilstīgo migrāciju, un sadarbojas robežu uzraudzības jomā, jo īpaši ar Spāniju. Komisāra D. Avramopula apmeklējums 2017. gada novembrī Rabatā deva iespēju atsākt sadarbību ar mērķi sagatavoties palīdzības pasākumu kopumam, lai stiprinātu robežu pārvaldības spēju. Tas pamatosies uz ES jau piešķirto finansējumu, lai atbalstītu Marokas migrācijas politiku (2017. gada decembrī piešķirtie EUR 35 miljoni, no kuriem pirmais maksājums tika nekavējoties izmaksāts). Turklāt ES Trasta fonds 2017. gada decembrī pieņēma jaunu programmu (EUR 4,58 miljoni), lai pastiprinātu migrantu un bēgļu, pārvietotu personu un uzņēmējkopienu Marokā aizsardzību un noturību. Šī programma, kas ir daļa no Marokas valsts migrācijas stratēģijas, palīdzēs nodrošināt pilsoniskās sabiedrības izpratni par migrantu tiesībām un piekļuvi juridiskām konsultācijām un veicinās migrantu integrāciju Marokas sabiedrībā. Novembrī, kad notika sarunas par migrāciju, Maroka arī piekrita atsākt sarunas par atpakaļuzņemšanas nolīgumu.

Attiecībā uz **Alžīriju** ir palielinājies to migrantu skaits ar Alžīrijas valspiederību, kas neatbilstīgi ierodas Eiropā, lai gan absolūtā izteiksmē rādītāji joprojām ir zemi. Alžīrija joprojām ir arī svarīga to neatbilstīgo migrantu tranzīta valsts, kuri mēģina sasniegt Maroku un Lībiju, un jaunākā informācija liecina, ka mainās migrācijas maršruti no Mali un Nigēras uz Alžīriju. Asociācijas komitejas sanāksmē 2017. gada decembrī tika uzsvērta nepieciešamība pastiprināt dialogu un sadarbību migrācijas un mobilitātes jomā, un 28. februārī notika ceturtais neformālais dialogs starp ES un Alžīriju par migrāciju. Pagaidām Alžīrija piedalās reģionālajās programmās par migrāciju (piemēram, reģionālās attīstības un aizsardzības programmā (*RDPP*) Ziemeļāfrikai, *Euromed Migration*), bet sadarbība ar ES vēl nav pārtapusi konkrētās valstī īstenotās darbībās vai projektos, kurus finansē no ES Trasta fonda Āfrikai.

Turpmākie pasākumi

- Jāīsteno visi pašreizējie projekti ar Lībiju un jānodrošina nepārtrauktība, attiecīgā gadījumā panākot vienošanos par to otro posmu.
- Jāturpina darbs ar ES, Āfrikas Savienības un Apvienotās Nāciju Organizācijas darba grupu, lai palīdzētu cilvēkiem pamest Lībiju, un ar Lībijas iestādēm, lai izskaustu migrantu sistemātisku aizturēšanu.
- ANO Bēgļu aģentūrai *UNHCR* un dalībvalstīm jāturpina centieni, lai nodrošinātu evakuāciju un pārmitināšanu, izmantojot Ārkārtas tranzīta mehānismu, un dalībvalstīm steidzami jāīsteno pārmitināšana.
- Jāievieš kopējās izmeklēšanas grupas citās galvenajās valstīs.

[41] Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda ieguldījums reģionālajā attīstības un aizsardzības programmā (*RDPP*) Ziemeļāfrikā saskaņā ar 2016. gada darba programmu ir EUR 7,5 miljoni, no kuriem aptuveni EUR 1,2 miljoni ir saistīti ar darbībām, kas jāīsteno Lībijā. Tas seko dotācijai *RDPP* Ziemeļāfrikas projektos saskaņā ar Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2015. gada darba programmu (EUR 10 miljoni).

- Jānostiprina efektīva sadarbība ar Maroku, Tunisiju un Alžīriju, vienlaikus turpinot centienus noslēgt vienošanos par atgriešanas un atpakaļuzņemšanas pasākumiem.
- ES un dalībvalstīm kopīgi jānodrošina piemēroti resursi ES Trasta fonda Āfrikai trim logiem, lai novērstu jebkādu jaunu finansējuma nepietiekamību.

4. ATGRIEŠANA UN ATPAKAĻUZŅEMŠANA

Ir sasniegts mērķis, kas noteikts Komisijas 2017. gada decembra ceļvedī, lai panāktu vienošanos ar trim partnervalstīm **par atgriešanas un atpakaļuzņemšanas pasākumiem**. Pēc tam, kad ar Bangladešu tika panākta vienošanās par standarta operāciju procedūrām personu atgriešanai, vienošanās par līdzīgiem pasākumiem ir panāktas ar divām galvenajām valstīm Subsahāras Āfrikā un vienu Austrumāfrikā. Visi minētie pasākumi tiek īstenoti. Tehniskie šķēršļi un attiecīgie risinājumi tiek identificēti tā, ka var paātrināt praktiskos pasākumus, piemēram, identifikācijas misijas un kopīgas atgriešanas operācijas. Tiek strādāts pie tā, lai noslēgtu vienošanos par vairākiem turpmākiem praktiskiem pasākumiem vai pilnvērtīgiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ar valstīm Subsahāras Āfrikā, cieši sadarbojoties ar dalībvalstīm un vajadzības gadījumā mobilizējot visas sviras un līdzekļus.

Divpusējā sadarbība šajā jomā ir padziļinājusies ar valstīm **Āzijā**. Migrācija, tostarp nozīme, kāda ir atgriešanas procesa efektīvai apvienošanai ar reintegrāciju, tika apspriesta ES un Afganistānas Apvienotās komitejas pirmajā sanāksmē, kas notika 2018. gada 8. februārī. Tiek piemērotas standarta operāciju procedūras ar Bangladešu, un vairākas sanāksmes pēc pirmās ES un Bangladešas apvienotās darba grupas sanāksmes 2017. gada decembrī ir palīdzējušas risināt īstenošanas jautājumus — šis process virzās uz priekšu, un notiek personu atgriešana. Ar Pakistānu ir gūts labs progress, izveidojot elektronisku platformu atpakaļuzņemšanas pieteikumu apstrādei. Noris saziņa, lai sagatavotu migrācijas dialogu iespējamo izstrādi ar Irānu un citām galvenajām valstīm.

Šīs diskusijas tiek papildinātas ar praktisku atbalstu. Līdz 2017. gada decembrim tika sākta visu programmu īstenošana, atbalstot **atgriežamo personu reintegrāciju** Afganistānā un Bangladešā saskaņā ar Komisijas pieņemto īpašo pasākumu. 2017. gada beigās sākās lielākā atbalsta programma Afganistānai (EUR 39 miljoni), tostarp palīdzība tāda politikas satvara izstrādē un īstenošanā, kas paredzēts atgriežamajām personām un iekšzemē pārvietotām personām, un reģionālajiem rīcības plāniem attiecībā uz reintegrāciju. Līdz 2018. gada februārim pēcierašanās uzņemšanas palīdzība tika sniegta 406 atgriežamām personām Afganistānā, tostarp medicīniskais un psiholoģiski sociālais atbalsts, transportēšana uz galamērķi un pagaidu izmitināšana. Drīz sekos kopienas izveides pasākumi. Šos pasākumus papildinās arī īpaši pasākumi, kas EUR 196 miljonu apmērā pieņemti 2017. gada septembrī, lai atbalstītu migrācijas dialogus ar Afganistānu, Pakistānu, Irānu, Irāku un Bangladešu un lai risinātu īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa problēmas, ko rada ilgstoša iedzīvotāju piespiedu pārvietošana un migrācija Āzijā un Vidējos Austrumos.

Sarunas par vīzu režīma atvieglošanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ir turpinājušās arī ar **Tunisiju** (otrā kārta notika 2017. gada 28. novembrī, trešā kārta ir plānota aprīlī) un **Ķīnu** (pirmā kārta). 2017. gada novembrī, kad notika sarunas par migrāciju, Maroka arī piekrita atsākt sarunas par atpakaļuzņemšanas nolīgumu, kas bija apturētas pēdējos trijos gados. Komisija kopš 2002. gada ir bijusi pilnvarota risināt sarunas par atpakaļuzņemšanas nolīgumu ar **Alžīriju**, bet tās nemaz nav pavirzījušās uz priekšu.

Arvien vairāk atgriešanas operāciju ir atbalstījusi **Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra**. Kopš 2017. gada oktobra vidus ir notikušas 135 atgriešanas operācijas, saņemot atbalstu no aģentūras un aptverot vairāk nekā 5000 cilvēku. Galvenās iesaistītās valstis bija Rietumbalkānos, kā arī Tunisija, Gruzija un Pakistāna, savukārt visvairāk operācijās bija iesaistīta Vācija, Itālija, Francija, Beļģija un Austrija[42]. Aģentūras atbalsts dalībvalstu atgriešanas operācijām tiks turpināts un vēl vairāk jānostiprina. Aģentūras darbs ietver dalībvalstu ar atgriešanu saistīto vajadzību un spēju kartēšanu, izvietojot sadarbības koordinatorus dalībvalstīs un pašai aģentūrai iniciējot atgriešanas operācijas. 2018. gada janvārī notika augsta līmeņa sanāksme ar dalībvalstīm par atgriešanu, lai veicinātu šo iespēju pilnīgu izmantošanu. Vienlaikus Komisija ir atbalstījusi īpašu dalībvalsts iniciatīvu izstrādāt Eiropas pieeju atgriešanai un reintegrācijai, izmantojot Eiropas Atgriešanas un reintegrācijas tīklu, tostarp finansiālu atbalstu EUR 15 miljonu apmērā. Tīkls būs pilnībā darboties spējīgs 2018. gada vasarā; to vadīs Nīderlande, piedaloties 13 citām dalībvalstīm un divām asociētām valstīm. Šis darbs ir jāturpina, lai sasniegtu mērķus, kas izvirzīti saskaņā ar Komisijas 2017. gada decembra ceļvedi.

Turklāt notiekošie projekti atgriešanas un reintegrācijas jomā, piemēram, Eiropas Integrētas atgriešanas pārvaldības iniciatīva un Eiropas atgriešanas sadarbības koordinatoru tīkls, nesen tika pastiprināti ar papildu finansējumu, lai varētu apmierināt lielāku pieprasījumu. Precīzai un ātri pieejamai statistikas informācijai var būt liela nozīme, veicinot progresu atgriešanas un atpakaļuzņemšanas pārvaldības jomā. Vēl joprojām ir būtiski trūkumi un kavēšanās ar šādas **statistikas** sniegšanu, ko veic dalībvalstis. Komisija apsver iespēju grozīt ES noteikumus par datu vākšanu un statistikas par migrāciju un starptautisko aizsardzību regularitāti, lai nodrošinātu visaptverošu pārskatu un novērstu dažus konstatētos trūkumus.

Saistībā ar priekšlikumu grozīt Vīzu kodeksu Komisija šodien ierosina pastiprināt vīzu politikas izmantošanu kā līdzekli, lai panāktu progresu sadarbībā ar trešām valstīm atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā. Tiks noteikti stingrāki nosacījumi vīzas pieteikumu apstrādei attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas apmierinoši nesadarbojas atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā.

Turpmākie pasākumi

- Jāpanāk progress notiekošajās sarunās par atpakaļuzņemšanas nolīgumiem un atgriešanas pasākumiem ar partnervalstīm.
- Dalībvalstīm pilnībā jāizmanto nesen panāktās vienošanās par atgriešanu un atpakaļuzņemšanu; jāpalielina atpakaļuzņemšanas pieteikumu skaits attiecīgajām valstīm.
- Jāuzlabo statistikas informācijas sniegšana par migrāciju un starptautisko aizsardzību.
- Eiropas Parlamentam un Padomei ātri jāvirzās uz priekšu sarunās par Komisijas 14. marta priekšlikumu izdarīt grozījumus Vīzu kodeksā.

5. PASTIPRINĀTA ĀRĒJO ROBEŽU PĀRVALDĪBA

Ārējo robežu pārvaldības modernizācija ir daļa no 2017. gada decembra ceļveža. Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra turpina atbalstīt dalībvalstis ar kopīgām operācijām, kuras tiek īstenotas galvenajos migrācijas maršrutos Vidusjūras reģiona austrumu, centrālajā

[42] Pārskata periods 16.10.2017.–7.3.2018.; dati no *Frontex Application Return*.

un rietumu daļā, kā arī Rietumbalkānos, un kurās ir norīkoti vairāk nekā 1350 robežsargu un citu darbinieku.

Nopietni trūkumi saistībās tika noteikti attiecībā uz 2018. gada operatīvajām darbībām. Saistības segtu tikai 49 % ekspertu un 44 % tehnisko aktīvu vajadzību, ko izmanto darbībām pie sauszemes robežām. Jūras robežu operācijām varētu nodrošināt 85 % ekspertu un tikai 51 % tehnisko aktīvu. Šie ievērojamie trūkumi varētu nozīmēt, ka tiktu ievērojami ierobežota 2018. gadā plānoto darbību īstenošana. Aģentūra drīz organizēs augsta līmeņa sanāksmi ar dalībvalstīm un Komisiju, lai uzlabotu saistību uzņemšanās procesu.

Panākts, ka obligātā **ātrās reaģēšanas rezerve** ir nodrošināta gandrīz pilnā sastāvā, un 27 dalībvalstis ir izvirzījušas savus robežsargus, sasniedzot 99 % no vajadzīgā rezerves sastāva (1481 no 1500 darbiniekiem).

Lai gan tika apstiprinātas dažas papildu saistības, diemžēl nav panākts būtisks progress attiecībā uz **ātrās reaģēšanas aprīkojuma rezervi.** Joprojām ir pieejams **ES finansējums** aprīkojumam, ko pēc tam būtu jāizmanto aģentūras vajadzību apmierināšanā. Papildus EUR 208 miljoniem, kas ir darīti pieejami 2015. un 2017. gadā, Komisija uzskata, ka 2018. gadā dalībvalstīm šajā sakarā var piešķirt turpmākus līdzekļus. Tomēr dalībvalstīm būtu jāpieliek pūles, lai izmantotu iepriekš piešķirto finansējumu un lai ar šiem līdzekļiem varētu ievērojamā mērā novērst pašreizējos trūkumus.

Viens no svarīgiem aģentūras uzdevumiem ir sagatavot **neaizsargātības novērtējumus**, lai apzinātu trūkumus dalībvalstu robežkontrolē. Līdz šim no 37 ieteikumiem, kas tika sniegti 2017. gadā, tikai par sešiem ziņots, ka tie īstenoti. Dalībvalstīm jāīsteno visi ieteikumi, kas tika sniegti 2017. gadā, un aģentūrai ir jāizveido efektīvs uzraudzības mehānisms, lai nodrošinātu to pilnīgu īstenošanu. Aģentūra pašlaik veic 2018. gada neaizsargātības novērtējumu ciklu.

Eiropas Robežu un krasta apsardzes regulā[43] ir noteikta **Eiropas integrētas robežu pārvaldības** koncepcija un prasīts, lai aģentūra izveidotu tehnisko un operatīvo stratēģiju Eiropas integrētajai robežu pārvaldībai. Šajā nolūkā 2017. gadā[44] Komisija rīkoja speciālas sanāksmes ar Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm; tajās gūtās atziņas tika ņemtas vērā, nosakot galvenos elementus Eiropas integrētās robežu pārvaldības stratēģijas izstrādē. Nākamais solis šajā procesā — galvenajiem elementiem, lai izstrādātu Eiropas integrētās robežu pārvaldības stratēģiju, kas izklāstīta 6. pielikumā, nevajadzētu būt tikai norādēm, lai Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra varētu sagatavot Eiropas integrētās robežu pārvaldības tehnisko un operatīvo stratēģiju un dalībvalstis varētu sagatavot valsts stratēģijas, bet arī vajadzētu sniegt papildu ieguldījumu pārdomu procesā par Eiropas Robežu un krasta apsardzes turpmākās attīstības iespējamiem scenārijiem, kā izklāstīts Komisijas paziņojumā par nākamo daudzgadu finanšu shēmu[45]. Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai būtu jāstrādā, lai izveidotu tehnisko un operatīvo stratēģiju, un valstu iestādēm būtu jāsāk izstrādāt savas atbilstošās valstu stratēģijas integrētai robežu pārvaldībai.

[43] Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 14. septembra Regula (ES) 2016/1624.

[44] Trešais Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Padomei par Eiropas Robežu un krasta apsardzes darbībspējas nodrošināšanu, COM(2017) 219 final, 2017. gada 2. maijs.

[45] Jauna un moderna Eiropas Savienības daudzgadu finanšu shēma, kura efektīvi īsteno tās prioritātes pēc 2020. gada, COM(2018) 98 final, 14.2.2018.

Pēdējo mēnešu laikā ES ir guvusi panākumus darbā pie divām svarīgām jaunām **IT sistēmām** ārējo robežu pārvaldības jomā. Pirmkārt, 2017. gada decembrī stājās spēkā ieceļošanas/izceļošanas sistēmas regula un Komisija plāno, ka tā pilnībā sāks darboties 2020. gada beigās. Otrkārt, ir pavirzījušās uz priekšu starpiestāžu sarunas, lai izveidotu Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmu, kas, pirms bezvīzu ceļotāji ieradīsies Šengenas zonā, ļaus veikt iepriekšējus drošības, neatbilstīgas migrācijas un sabiedrības veselības novērtējumus. Tas ļautu panākt, ka sistēma sāk darboties neilgi pēc tam, kad sāks darboties ieceļošanas/izceļošanas sistēma. Vienlaikus Eiropas Parlaments un Padome turpina diskusijas par robežu, migrācijas un drošības sistēmu sadarbspēju.

Turpmākie pasākumi

- Attiecīgajām dalībvalstīm strauji un pilnībā jāīsteno ieteikumi, kas sniegti 2017. gada neaizsargātības novērtējumos.
- Dalībvalstīm nekavējoties jāuzņemas saistības attiecībā uz 2018. gadā plānotajām operatīvajām darbībām, ko pie ES ārējām robežām koordinē Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra.
- Pamatojoties uz galvenajiem elementiem, kas izklāstīti 6. pielikumā, Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai turpmākajos mēnešos jāizstrādā Eiropas integrētās robežu pārvaldības tehniskā un operatīvā stratēģija un dalībvalstīm jānodrošina, ka ir ieviestas atbilstošās valstu stratēģijas.

6. PĀRCELŠANA, PĀRMITINĀŠANA UN LIKUMĪGI IECEĻOŠANAS KANĀLI

Dalībvalstu veiktā atbilstīgo pieteikuma iesniedzēju **pārcelšana** ir bijis nenovērtējams ieguldījums, lai palīdzētu tiem, kam nepārprotami ir nepieciešama starptautiskā aizsardzība, un lai mazinātu spiedienu uz patvēruma sistēmām dalībvalstīs, kuras uzņem daudz bēgļu. Vairāk nekā divos gados ES pārcelšanas shēma ir izrādījusies veiksmīga, palīdzot bēgļiem sākt jaunu dzīvi un nodrošinot, ka atbildība ir labāk sadalīta starp dalībvalstīm — tagad ir pārcelti vairāk nekā 96 % no visiem atbilstīgajiem pieteikuma iesniedzējiem, kurus pārcelšanai ir reģistrējusi Itālija un Grieķija. Komisija ir atgādinājusi visām dalībvalstīm par to juridiskajiem pienākumiem un aicināja tās dalībvalstis, kuras vēl nav piedalījušās pārcelšanās, nekavējoties to darīt. Komisija 2016. gada jūlijā sāka pienākumu neizpildes procedūras un 2017. gada 7. decembrī nolēma iesūdzēt Čehijas Republiku, Ungāriju un Poliju ES Tiesā, jo šīs trīs dalībvalstis turpina nepildīt savus juridiskos pienākumus.

Pārmitināšana dod ES un tās dalībvalstīm iespēju gan izpildīt imperatīvu palīdzēt tiem, kam vajadzīga starptautiskā aizsardzība, gan arī mazināt neatbilstīgas migrācijas stimulus. No 22 504 pārmitināšanām, par ko vienojās 2015. gadā[46], vairāk nekā 86 % bija pabeigti līdz 2017. gada 8. decembrim, kad finansiālajam atbalstam šai shēmai bija jābeidzas. 19 432 personas, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, galvenokārt no Turcijas, Jordānijas un Libānas, bet arī no citām trešām valstīm, tika pārmitinātas uz 21 dalībvalsti un četrām asociētām valstīm[47].

[46] Padomes 2015. gada 20. jūlija secinājumi ("par 20 000 personu, kurām nepārprotami nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārmitināšanu, izmantojot daudzpusējas un valstu shēmas"), dokuments Nr. 11130/15.

[47] Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Čehijas Republika, Dānija, Francija, Horvātija, Igaunija, Islande, Itālija, Īrija, Latvija, Lietuva, Lihtenšteina, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Norvēģija, Portugāle, Rumānija, Somija, Spānija, Šveice, Vācija un Zviedrija.

Pēc Komisijas 2017. gada septembra ieteikuma[48] jaunā shēma, kas paredzēta vismaz 50 000 personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība un kuras jāpārmitina līdz 2019. gada 31. oktobrim, un ko atbalsta no ES budžeta piešķirti EUR 500 miljoni, vēl vairāk veicinās ES centienus pārmitināšanas jomā. Dalībvalstu reakcija uz ieteikumu ir bijusi pozitīva, un līdz šim no 19 dalībvalstīm[49] saņemtas gandrīz 40 000 saistības, un tādējādi tā ir līdz šim vislielākā ES un tās dalībvalstu kolektīvā iesaiste pārmitināšanas jomā. Patlaban īpaša uzmanība būtu jāpievērš pārmitināšanai no prioritārajiem reģioniem, piemēram, Turcijas, Jordānijas, Libānas un Āfrikas valstīm, kas atrodas Vidusjūras centrālās daļas maršrutā. Konkrēti dalībvalstis ir norādījušas vairāk nekā 27 000 saistības pārmitināt sīriešus no Turcijas, Jordānijas un Libānas un apmēram 7000 — no Vidusjūras centrālās daļas maršrutā esošajām valstīm. Desmit dalībvalstis jau ir pārmitinājušas 1855 personas saskaņā ar šo jauno ES pārmitināšanas shēmu[50]. Komisija aicina pārējās dalībvalstis iesniegt savas saistības, lai sasniegtu izvirzīto mērķi — 50 000.

Komisija aicina dalībvalstis līdz oktobrim īstenot 50 % no saistību skaita, proti, decembra ceļvedī noteikto mērķi. Pastāvīgai pārmitināšanas saistību īstenošanai attiecībā uz visiem prioritārajiem reģioniem būtu jānotiek, steidzami koncentrējoties uz to personu pārmitināšanu, kas, izmantojot Ārkārtas tranzīta mehānismu, evakuētas no Lībijas uz Nigēru.

Kopējais to cilvēku skaits, kuri pārmitināti saskaņā ar visām ES pārmitināšanas shēmām kopš to izveidošanas, tostarp sīriešu skaits, kuri pārmitināti no Turcijas saskaņā ar ES un Turcijas paziņojumu, ir 29 314.

Komisija un vairākas dalībvalstis, kuras paudušas interesi iekļaut pagaidu, kā arī ilgtermiņa migrācijas shēmas, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām un piedāvājumu dalībvalstīs un atsevišķās trešās valstīs, izstrādā īpašus **likumīgās migrācijas izmēģinājuma projektus**. Komisija aicina dalībvalstis nākt klajā ar konkrētiem piedāvājumiem, lai sāktu diskusijas ar izraudzītām trešām valstīm, ģeogrāfiskā ziņā koncentrējoties uz Āfrikas valstīm.

Attiecībā uz priekšlikumu par **ES zilo karti** — centieni rast kompromisu, kas sniedz patiesu pievienoto vērtību attiecībā uz kopīgo mērķi piesaistīt augsti kvalificētus darbiniekus, būtu jāturpina Eiropas Parlamentā un Padomē.

Lai vairāk veicinātu darba tirgus integrāciju, Komisija un Eiropas sociālie un ekonomiskie partneri 2017. gada decembrī parakstīja Eiropas **integrācijas**[51] partnerību. Partnerībā noteikti Komisijas un ekonomisko un sociālo partneru attiecīgie pamatprincipi un saistības, lai atbalstītu un dotu iespējas bēgļiem un migrantiem, kas likumīgi uzturas ES, un tos integrētu darba tirgū. Turklāt Komisija iesaistīs sociālos un ekonomiskos partnerus savstarpējas mācīšanās pasākumos šajā jomā. Kā viena no Komisijas darbībām partnerībā norādīts ES prasmju profila noteikšanas rīks trešo valstu valstspiederīgajiem[52]. Šis tiešsaistes prasmju rīks ir pieejams visās ES valodās, kā arī nosūtītājvalstu galvenajās valodās[53]. Tas palīdz kartēt

[48] Komisijas 2017. gada 27. septembra ieteikums par likumīgu ceļu pastiprināšanu attiecībā uz personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība; C(2017) 6504.

[49] Apvienotā Karaliste, Beļģija, Bulgārija, Francija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Īrija, Kipra, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Somija, Spānija un Zviedrija.

[50] Lai gan Norvēģija nav jaunās ES pārmitināšanas shēmas dalībniece, tā tajā pašā periodā arī ir pārmitinājusi 714 bēgļus. Norvēģijas valsts kvota 2018. gadam ir 2120 vietas.

[51] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5352_en.htm

[52] ES prasmju profila noteikšanas rīks trešo valstu valstspiederīgajiem ir pieejams: https://ec.europa.eu/migrantskills/#/

[53] Tas ietver arī arābu, persiešu, puštu, sorani, somali, tigrinjas un turku valodu.

indivīda prasmes un prasmju deficītu, atbalstot darba tirgu virzību uz sekmīgu integrāciju. 2018. gada beigās notiks izvērtēšana, lai noteiktu panākto.

Komisija 2018. gada 24. janvārī nāca klajā ar "Instrumentu kopumu ES līdzekļu izmantošanai, kas paredzēti migrantu izcelsmes personu integrācijai"[54], lai palīdzētu valsts un reģionālajām iestādēm labāk izmantot ES līdzekļus, īstenojot integrācijas politiku, jo īpaši tādās jomās kā uzņemšana, izglītība, nodarbinātība, mājoklis un piekļuve sabiedriskajiem pakalpojumiem.

Turpmākie pasākumi

- Aizpildot trūkstošās pārmitināšanas saistības, lai sasniegtu mērķi — vismaz 50 000 saistību saskaņā ar jauno shēmu, dalībvalstīm strauji jāpārmitina personas no prioritārajiem reģioniem. Īpaši steidzams uzdevums ir tādu personu pārmitināšana, kas evakuētas no Lībijas uz Nigēru.
- Dalībvalstīm jānāk klajā ar konkrētiem piedāvājumiem, lai izmēģinājuma projektu vajadzībām sāktu diskusijas ar izraudzītām trešām valstīm likumīgās migrācijas jomā.

7. SECINĀJUMI UN TURPMĀKIE PASĀKUMI

Komisija 2017. gada decembrī izstrādāja ceļvedi, kā līdz 2018. gada jūnijam panākt vienošanos par visaptverošu migrācijas dokumentu kopumu. Joprojām ir svarīgi izveidot stipru un visaptverošu ES patvēruma sistēmu, kas ir noturīga pret turpmākām krīzēm un kuras pamatu veido solidaritāte un atbildīgums. Tas nozīmē, ka jāvienojas par kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu un tā jāievieš, un ka jāsaglabā impulss saistībā ar decembrī izklāstītajiem pasākumiem.

Šajā ziņojumā atspoguļotas daudzās un dažādās darbības, ko atbalsta gan ar ES budžetu, gan ar dalībvalstu budžetu, lai nodrošinātu Eiropas programmas migrācijas jomā visu virzienu efektīvu īstenošanu. Šis finansējums ir bijis būtisks nolūkā sniegt reālu palīdzību miljoniem bēgļu Turcijā, pārvaldīt migrāciju no Lībijas un Lībijā un strādāt kopā ar partneriem visā pasaulē, lai novērstu migrācijas pamatcēloņus, apkarotu cilvēku kontrabandu un tirdzniecību un nostiprinātu valstu migrācijas pārvaldības sistēmas.

Raugoties nākotnē, arī turpmāk kā daļa no ES ārējās migrācijas politikas būs jāturpina daudzās un dažādās darbības, ko veic ES, jau pilnībā izmantojot tās budžeta elastīgumu, un tām būs nepieciešams atbilstošs finansējums. Tam būtu jāietver apvienots finansējums no ES budžeta un dalībvalstu budžeta; partnerība finansējuma ziņā ir priekšnosacījums partnerībai pārvaldības jomā.

Savienības un tās dalībvalstu vissteidzamākā finansēšanas vajadzība patlaban ir vajadzība finansēt Bēgļu atbalsta mehānisma Turcijā maksājuma otro daļu par kopējo summu EUR 3 miljardi. Savienības iemaksa, ko Komisija šodien ierosina EUR 1 miljarda apmērā no ES budžeta, jau krietni pārsniegs pieejamās robežas budžeta ārējās darbības pozīcijā. Lielāka iemaksa no Savienības budžeta kavēs turpmāku Savienības spēju efektīvi finansēt pārējās ar migrāciju saistītās programmas un, vispārīgāk, spēju reaģēt uz citām ārpolitikas prioritātēm

[54] http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2018/toolkit-on-the-use-of-eu-funds-for-the-integration-of-people-with-a-migrant-backgound.

nākotnē. Šajā sakarā ziņojumā uzsvērta finansējuma nepietiekamība ES Trasta fonda Ziemeļāfrikas logā un arī Sāhelas un Čadas ezera zonas un Āfrikas raga logā; tādējādi turpmākajos mēnešos būs nepieciešams arī piesaistīt turpmāku kopīgu ES un dalībvalstu finansējumu; nepieciešamība atbalstīt darbu pēc Sīrijas konferences, kas notika 2017. gada aprīlī; un nepieciešamība reaģēt uz lielo pieprasījumu pēc garantijām saskaņā ar ārējo investīciju plānu.

Visbeidzot, vienošanās par Bēgļu atbalsta mehānisma Turcijā otro maksājuma daļu uz tāda paša pamata kā pirmajai daļai būs izšķirošs pierādījums tam, ka dalībvalstis strādā partnerībā ar ES un saglabā savu apņemšanos panākt, ka ir ieviesta stingra un efektīva ES migrācijas politika.